AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING DAILY NEWSPAPER

NO. 18 | CLEVELAND, OHIO, MONDAY MORNING, JANUARY 23D, 1933 | LETO XXXV.—VOL. XXXV.

Stroški naše zvezne vlade so se v dvajsetih letih sedemkrat povečali

Washington, 21. januarja. Sleherni državljan izmed 125,000,000 prebivalcev v Ameriki mora letno plačati $77.90, da doprinaša k stroškom, ki jih ima zvezna vlada in posamezne državne vlade. Stroški zvezne vlade so se v zadnjih dvajsetih letih zvišali za 700 odstotkov, pravi poročilo posebnega odseka poslanske zbornice kongresa, katerega naloga je znižati zvezne stroške. V letu 1923 so zvezna, državne in mestne oblasti dobile od naroda vsega skupaj $7,418,000,000 v davkih, v letu 1931 pa so ti davki narastli že na $9,519,000,000. Kongresni odbor sedaj študira, kako bi bilo mogoče to ogromno breme, ki ga nosi ameriški narod, znižati. Dokler davki ne bodo nižji, pravijo ekonomski eksperti, toliko časa si niti delavec niti trgovina ne bosta mogla pomagati.

Ely ima želje!

Župan mesta Euclid, Ohio, Charles Ely, je predlagal pretekli teden trgovski zbornici v Euclidu, da se naredijo koraki, da se priklopi mesto Euclid Lake okraju in da zapusti Euclid Cuyahoga okraj. Kot vzrok navaja, da so v Euclidu davki preveliki, in če bi Euclid spadal pod Lake okraj, bi se davki znižali za 12 odstotkov. Ako bi bili nižji davki, pravi Ely, bi se več industrij naselilo v Euclidu, kar bi zopet imelo za posledico, da bi se znižali splošni davki. Ko so ga vprašali, kakšno postavno pot bo zavzel, da se Euclid izloči iz Cuyahoga okraja, je povedal, da mu to ni znano, niti mu ni znano, kako in kje bi se davki znižali. Charles Ely je bil lansko leto poražen za urad okrajnega komisarja v Cuyahoga county, in sedaj je Charles jezen, pa bi šel rad v Lake county kandidirat. Menda je to tudi eden vzrokov, da želi proč od Cuyahoga okraja.

Rojak ubit

V soboto večer okoli 7. ure je vozil John Lustik iz Thompsona, O., kjer imajo njegovi starši farme, proti Clevelandu. Privozil je tostran Painesville, do proge Nickel Plate železnice, ko je v istem trenutku pripeljal po progi brzovlak, ki je s tako silo zadel v avto mladega Lustika, da je bil na mestu ubit. Ponesrečeni Lustik je bil šele 24 let star. Rojen je bil v Clevelandu, kjer zapušča starše, enega brata Vincenta in štiri sestre, Mary, Ana, Josephine in Agnes in več drugih sorodnikov. Bil je član društva sv. Vida, št. 25 KSKJ. Pogreb ranjkega se vrši v četrtek zjutraj ob 8:30 iz hiše žalosti na 1012 E. 64th St., pod vodstvom Fr. Zakrajšek. Prizadeti družini izrekamo naše globoko sožalje!

Prvo balincanje

Gorko vreme je zbudilo naše balincarje, da so se predramili in so v nedeljo, takorekoč sredi zimskega časa, začeli s prvim balincanjem pri Frank Klausu na Addison Rd. Igrala sta Frank Klaus in sin proti John Zgoncu in Ciril Jevcu, ki sta bila popolnoma poražena 21:0. Bo pa drugič bolje!

Rojak umrl

Včeraj popoldne je preminul v City bolnici rojak George Jenškovič, po domače "Oštir," star 48 let. Doma je bil nekje od Kostanjevice. Natančneje poročamo jutri.

Državna zbornica napada brutalnost, ki prevladuje v državnih zaporih

Columbus, Ohio, 21. januarja, Governer George White je poslal državni zbornici države Ohio poročilo posebnega senatnega odseka, ki je preiskoval zadnje tri mesece razmere, ki prevladujejo v ohijskih kazenskih zavodih. Poročilo, ki ga je podala komisija, se bere skoro z grozo, in bi skoro človek ne verjel, da prevladujejo enake razmere v ameriških ječah, zlasti v državi Ohio. "V vseh državnih zaporih," pravi poročilo, "se nahaja od 50 do 200 odstotkov več kaznencev, kot je pa za nje prostora. To ne povzroča samo, da je uprava zaporov skrajno težavna, pač pa je zdravje in varnost onih, ki se nahajajo v zaporih, v neprestani nevarnosti. Neprestani poskusi kaznencev, da pobegnejo, so živa priča o neznosnih razmerah v zaporih. Stari zločinci so pomešani z mladimi, ki so prvič prekršili postavo. Vsaka morala se ubija v kaznencih, s katerimi se v mnogih slučajih nečloveško postopa, ne da bi imeli slednji priliko za pritožbe." Državna zbornica bo skušala tozadevno kaj ukreniti, ako bo imela denarna sredstva na razpolago.

Smrtna kosa

V soboto dopoldne je po mučni in dolgi bolezni preminula Agnes Lunder (rojena Pozelnik), stanujoča na 12602 Carrington Ave., v West Parku. Stara je bila 58 let. Tu zapušča soproga in pet otrok, Johna, Josepha, Franka, Louis in Agnes, in dva brata, Johna Pozelnika v Clevelandu in Štefan Pozelnika v Denverju, poleg tega pa obilno drugih sorodnikov. Ranjka je bila rojena v vasi Škerlavica, fara Sv. Gregor na Dolenjskem, kjer zapušča eno sestro in enega brata. V Ameriki je bivala 28 let. Bila je članica društva Srca Jezusovega, št. 172 KSKJ, društva Vodnikov Venec, št. 35 SDZ in podružnice št. 21 S. Ž. Z. Pogreb ranjke se vrši v sredo zjutraj na Calvary pokopališče pod vodstvom Josip Žele in Sinovi. Bodi ranjki ohranjen blag spomin med vsemi, ki so jo poznali. Prizadite družini pa izrekamo globoko sožalje!

Collinwoodski Sokol

Pretekli petek se je vršila redna mesečna seja Slovenskega Sokola Collinwood v Slovenskem Delavskem Domu, Waterloo Rd. Na seji je bil izvoljen odbor za tekoče leto, in sicer: John Pollock, starosta; John Rožanc, podstarosta; Frank E. Lunka, tajnik; George Turk, blagajnik; Louis Simončič, zapisnikar; Louis Tolar, John Zajec, Anton Vadnal, nadzorniki. Seje se bodo vršile tretji petek v mesecu v Slovenskem Delavskem Domu. Telovadne vaje bodo tudi zanaprej ob pondeljkih in četrtkih zvečer.

Vest iz domovine

Mrs. Terezija Zdešar, 20601 Arbor Ave., nam sporoča, da je dobila iz domovine žalostno vest, da ji je v vasi Podhosta, fara Toplice na Dolenjskem, umrl ljubljeni oče Karol Primc, v visoki starosti 85 let. V Ameriki zapušča ranjki dve hčeri Marijo Boben in Terezijo Zdešar, v starem kraju pa hčer Ano Kumelj. Naj bo blagemu možu ohranjen blag spomin!

V resen prevdarek bratom društva "V Boj"

Včasih se v naglici kaj naredi, česar se pozneje marsikdo kesa. Bodisi v privatnem ali društvenem življenju. Nepremišljena beseda, korak, je že marsikoga zapeljal in pripeljal v nesrečo, ali pa vsaj obžalovanje. "Ja, pa nisem vedel, da je tako," se opravičujejo potem, ko je prepozno. "Če bi prej vedel, pa bi prav gotovo drugače naredil," je slabo-filozofsko sklepanje po storjenem činu.

V mislih imamo danes protestno resolucijo, katero je poslalo društvo "V Boj," št. 53, S. N. P. Jednote v Clevelandu, jugoslovanskemu poslaniku dr. Pitamicu v Washington, radi "strašnega terorizma v Jugoslaviji."

Kot čitamo v poročilu Mr. Kunčiča, ki je tozadevno poročal v "Prosveti," kot uradnem glasilu SNPJ, je kakih deset društvenih bratov se udeležilo tozadevne debate o predlogu, in končno je bil predlog z 90 odstotno večino sprejet. Koliko članov je bilo na seji, ni poročano, po našem mnenju kakih 50 do 60. Društvo pa šteje nad 300 članov, in ti ne vedo ničesar, kaj je par prenapetih socialistov na društveni seji povzročilo, namreč, da so s sramoto skušali napasti lastne brate, dočim so pri tem popolnoma pozabili na največjega morilca in uničevalca našega naroda — fašistovskega diktatorja Mussolinija!

Naj povemo tozadevno nekoliko besed vsem zavednim bratom društvenikom društva "V Boj," št. 53 S. N. P. Jednote, v Collinwoodu, ker 70 procentov njih ne ve, kaj je njih društvo naredilo pri seji, pač pa bodo čitali v teh vrsticah. Društvo "V Boj" je poslalo sledečo resolucijo na jugoslovanskega poslanika v Washingtonu:

"Društvo v Boj, št. 53, S. N. P. Jednote, v Clevelandu, Ohio, ogorčeno protestira proti terorizmu jugoslovanskega režima, kateri krati delavskemu ljudstvu politično in civilno svobodo, kateri delavstvo preganja in pošilja v ječo radi poštenega političnega izražanja in prepričanja; zato mi, člani gori omenjenega društva, obsojamo jugoslovanski režim ter je bilo radi tega sklenjeno, da se ta protest pošlje jugoslovanskemu poslaniku, da se mu pove mišljenje članstva o sedanjem jugoslovanskem režimu."

Ni dolgo tega, ko je bil v Virden, Illinois, ubit popolnoma nedolžen slovenski delavec, Virant po imenu, od šerifa, ki se je bal, da ga naš Virant ne bi izdal na sodniji radi nekga zločina, katerega je šerif povzročil, in za katerega je Virant vedel. Tega našega rojaka Viranta so oblasti ubile v ječi v ameriški državi Illinois, in dočim je bil to nezaslišan umor od strani uradnih zastopnikov Amerike, nismo do danes še ničesar slišali ali čitali, da bi Frank Barbič, kot predsednik društva "V Boj" nagnal društvene sobrate, da bi slovesno protestirali proti temu nezaslišanemu umoru našega rojaka v Illinoisu. In ubiti Virant je bil član S. N. P. Jednote, pa ni protesta od lastnega sobrata napram zastopnikom "tuje vlade!"

O terorizmu in političnem pregnanju našega naroda v domovini nimamo niti dokazov, niti dejstev. Take fraze radi ponavljajo socialistični sodrugi, ki največkrat v superlativih radi napadajo vse, kar je narodnega, kar je pa mednarodnega, nam tujega, o tem molčijo, ali pa najraje hvalisajo.

Največ pa pišejo o "terorizmu" v Jugoslaviji italijanski krogi in časopisi, poleg njih pa so dobri sekundanti Madžari. Nemci so postali že nekako bolj vljudni, ker jim Jugoslavija daje dobrega zaslužka. Mi dobivamo časopisje vsake barve iz domovine, toda o "strašnem terorizmu" v tem časopisju ni besede, niti v pismih, ki dohajajo sem. Znate, da zna človek čitati tudi med vrstami. Nasprotno pa prihajajo dnevno direktno iz fašistovskega Rima najbolj sramotilne besede in ostudni napadi na Jugoslavijo. Laški fašist bi danes pozobal vso Jugoslavijo, če se ne bi tako neusmiljeno bal slovenske, hrvatske in srbske pesti! In ker nima korajže, da bi Jugoslavijo dejansko napadel, pa pošilja neznosni laški fašizem dnevno v svet najbolj ostudne laži o vladi v Jugoslaviji, tako da so pošteni in značajni angleški, nemški in francoski časopisi zadnje čase začeli odklanjati laška sramotenja napram Jugoslaviji!

800,000 Slovencev in bratov Hrvatov se danes nahaja pod laškim terorističnim režimom v naši sinji Primorski. Vse doli od Logatca, do rudniške Idrije, svetovno znane Postojne, pa tja do Gorice, do Tolmina, Čedada, Vidma, Trsta, vse je v strašni sužnjosti Italijanov.

800,000 naših ljudi je imelo tam svoje narodne domove, čitalnice, kulturna društva, cerkve, časopise, imeli so svoje slovenske matere in očete! Fašizem jim je požgal in porušil do tal slovenske narodne domove, pregnal je vse slovenske učitelje in duhovne, požgal je vse slovenske tiskarne, uničil sleherno slovensko knjigo, prepovedal staršem govoriti z otroci v slovenščini, prepovedal moliti in se pritožiti Bogu v slovenščini radi vnebovpijočih krivic, laški fašistovski terorizem je spremenil našega kmeta in delavca, obrtnika in trgovca v podivjanega sužnja laškega fašizma, laški fašizem je šel tako daleč, da je z nasiljem ubil slovenska imena slovenskih družin in jih spremenil v italijanska imena, da bi zbrisal sleherni sled nekdaj ponosnega kraševskega in primorskega slovenstva!

Za vse to gotovi ljudje pri društvu "V Boj" ne vedo, dočim pa ve ogromna večina članov društva "V Boj," katerih bratje in sestre, očetje in matere, trpijo peklenske muke, duševne in telesne, pod laškim fašizmom. In vendar ni našla peščica bratov pri "V Boju" nobene žal besede za strašni terorizem, smrt prinašajoči režim laških fašistov, v bratskem gnjevu so šli in napadli — lastne brate v Jugoslaviji, ki jim ničesar žalega niso storili! Ali bo pošteno članstvo društva "V Boj" trpelo to sramoto nad seboj, da se mirno prenaša ubijanje našega naroda od strani morilskih fašistov, in da se v istem času napada lastne brate v Jugoslaviji? Malo več sporazuma, edinosti in bratstva med lastnimi rojaki, toda toliko več skupne fronte proti skupnemu sovražniku — morilskemu laškemu fašizmu, in za nas vse bo bolje!

Zadnji predsednik

Novi predsednik Franklin D. Roosevelt je zadnji predsednik v zgodovini Zedinjenih držav, ki bo zaprisežen na dan 4. marca, štiri mesece potem, ko je bil izvoljen. 20. amendment k ameriški ustavi, ki določa, da mora biti novo izvoljeni predsednik zaprisežen prvi teden v mesecu januarju po volitvah, je sedaj sprejet od tri-četrtinske večine držav. Katerikoli predsednik bo izvoljen za Rooseveltom, bo nastopil svoj urad prvi teden v januarju po volitvah, dočim kongres ne bo več začel zborovati prvi pondeljek v decembru, pač pa tretji pondeljek v januarju.

Miss Mollie Sintič

Miss Mollie Sintič je hišina pri Ray I. Turku, ki je obdolžen od policije in državnega pravdnika v Clevelandu, da je bil glava zločincev, ki so zažgali Ellington poslopje v Clevelandu 7. junija, lanskega leta. Miss Sintič je bila prva, ki je zadnje dni obrnila pozornost policije na obnašanje Ray Turka v zadnjih dnevih.

17 ranjenih v silnem tornadu v Texasu

Paris, Texas, 21. januarja. — Najmanj sedemnajst oseb je bilo močno ranjenih, ko je zadel silen tornado kraje južno od tega mesta. Najmanj 100 hiš je bilo porušenih.

Anton Mestek umrl

Pred več dnevi je v svojem stanovanju na Addison Road nagloma preminul dobro poznani mladi rojak v Clevelandu, Anton Mestek, ki je bil povsod poznan pod imenom "Dugan." Ranjki "Dugan" je bil doma od Grahovega pri Rakeku in je prišel še kot zelo mlad fant v Ameriko. Ukvarjal se je s prevažanjem trukov, in bil je svoje čase zaposljen pri Double Eagle Bottling Co. Zadnja leta je taval brez dela okoli, sempatja je bil nekoliko zaposljen, rad je hodil tudi na farme. Svoje dni je bil poročen, pozneje pa razporočen. Zapušča tudi sina Raymonda. Pogreb ranjkega se vrši danes popoldne ob pol dveh iz Monreal zavoda. Bodi ranjkemu blag spomin!

Novi državljani

Včeraj se je vršilo na zvezni sodniji v Clevelandu zaslišanje za ameriško državljanstvo. Pri tem zaslišanju so dobili sledeči naši rojaki ameriško državljansko pravico: Frank Slejko, Jože Pucel, Charles Požgaj, George Lesko, Ana Buckel, Jos. Kocjančič, Frank Stepic, Ana Satovič, Rozie Kovač, skupaj 9 novih državljanov. To je bilo prvo zaslišanje v tem letu za ameriško državljanstvo. Vsem novim ameriškim državljanom naše iskrene čestitke!

Je še upanje

Kot naznanja Wm. Hopkins, bivši mestni manager in sedanji councilman, je še upanje, da znana jeklarna American Steel & Wire Co. v Newburgu posluje še v bodočnosti. Velik pritisk se je naredil zadnje čase na vodstvo jeklarskega trusta, da ne prenese omenjene tovarne v Lorain, in kot se poroča, je vodstvo pripravljeno stopiti v dogovore z mestno zbornico v Clevelandu glede ohranitve tovarne v Clevelandu.

Italija kot Jugoslavija se pripravljate za boj. Lahi so za smrt Jugoslavije

Belgrad, 21. jan. — Na obeh mejah — ob Jugoslaviji in Italiji, je vojaštvo pripravljeno, da se spopade nekega dne, da se dožene končno veljavno, kdo bo gospodar Jadranskega morja, kdo bo gospodar Jugoslavije — Jugoslovani sami ali — diktator Mussolini. To je tako znana zadeva v Jugoslaviji, da se že ne govori več o njej, pač pa se za trdno pričakuje, da pride dnevno do spopada med fašisti Italije in med Jugoslavijo. Ko je leta 1915 Italija se pridružila zaveznikom proti Nemčiji, s katero je bila dotedaj v močni zvezi, sta Francija in Anglija tedaj Italiji obljubili, da bo dobila Dalmacijo za nagrado pomoči zaveznikom. Ko je bila svetovna vojna končana, so Italijani zahtevali Dalmacijo za sebe, toda predsednik Wilson, ki se je nahajal tedaj na mirovni konferenci, je ostro protestiral, in Italijani so umaknili svojo zahtevo in se odrekli Dalmaciji. Odtedaj obrača Italija neprestano svoje oči na Dalmacijo. Jugoslovanska vlada je izjavila pred Ligo narodov, da se ničesar ne boji, da je pripravljena razorožiti se vsak čas, toda pod pogojem, da se tudi Italija razoroži. Jugoslovanska vlada nikakor ne more razpustiti svoje armade, ko vidi, da Italija dnevno povečuje svojo lastno armado. In gotovo je, da se Italija ne pripravlja za vojno proti nikomur drugemu kot proti Jugoslaviji. Jugoslavija ima danes 116,000 vojakov pod orožjem, v mirovnem stanju, dočim šteje stanje laške armade danes 250,000. Jugoslavija je pripravljena vsak čas na udarec z Italijo.

Dva ustreljena

Več kot sedemdeset ljudi se je nahajalo v hiši na 11714 Soika Ave., kjer je nekak restavrant in se toči opojna pijača, poleg tega pa tudi plesišče. To je bilo v nedeljo zjutraj ob 1:30, ko so prišli štirje zakrinkani roparji v hišo. Vsi so imeli revolverje, eden pa celo puško. Dočim je eden roparjev ostal spodaj, so šli trije navzgor, kjer so zapovedali ljudem, da dvignejo roke kvišku. Ropar Vecchio, ki je ostal spodaj, se je začel prepirati z nekim Michaelom Bobey, šoferjem, ki je bil eden izmed gostov v hiši. V prepiru je Vecchio potegnil revolver in ustrelil Bobeya. To je pa videl eden lastnikov restavranta, Jacobs, ki je pograbil revolver in streljal na Vecchia, katerega je smrtno zadel. Ko so začeli padati streli, je vsa množica v divji paniki planila proti vratom, gostje kot ostali trije roparji, in ko je dospela policija, ni našla nikogar v hiši, razven oba mrtveca. Oba lastnika prostorov sta se pozneje sama javila policiji. Policija je izjavila, da ji ni bilo znano, da se v dotični hiši prodaja opojna pijača. V hiši so dobili šest sodov pive in več žganja.

Ameriški dijaki

Poroča se, da ni 25 odstotkov dijakov na ameriških univerzah, ki bi znali našteti tekom desetih minut imena vseh 48 držav ameriške unije. Dijaki so pisali v šolskih nalogah, da imamo države kot "Southern California," "New Orleans" in "District of Columbia." Učenci in učenke naše državljanske šole znajo bolje kot ti vseučiliški dijaki.

Japonska svari ostali svet, da je ona prava gospodarica Azije

Tokio, 21. januarja. Ko je japonski zunanji minister Jasuda Ušida danes otvoril japonski parlament, je izustil besede, ki so izzvale splošno pozornost sveta. Minister je izjavil, da se smatra Japonska za gospodarico Azije in svaril je ostale narode, da držijo svoje roke proč od tega dela sveta. Zlasti je posvaril Kitajce, da drže mir in red in naj se ne približajo provinci Jehol. Izjavil je, da se bodo Kitajci sami v kratkem prepričali, da ustanovitev neodvisne države Mančukuo, pod protektoratom Japonske, bo v veliko kitajsko korist, kot tudi v korist ostalega sveta. Provinca Jehol se mora pridružiti tej novi državi, kar bo v največjo varnost in korist Kitajske same. Nadalje je minister namignil, da bo Japonska zahtevala revizijo mornariških pogodb, ker namerava ustvariti novo močno vojno mornarico, ki bo enaka vsaki mornarici sveta. Končno je izjavil, da Japonska garantira za mir v Aziji, toda ne trpi, da bi se kaka druga velesila vtikala v azijske razmere. Ta izjava je enaka izjavi bivšega predsednika Zedinjenih držav, Monroe, ki je izjavil, da nobena sila na svetu nima pravice vetikati se v ameriške razmere.

Naši novi naročniki

V preteklem tednu so se sledeči naši rojaki naročili na slovenski dnevnik "Ameriška Domovina": Ciril Sadar in Ivan Žužek v Kanadi, Joseph Turk v Warrensville Heights, O., Mrs. John Rozman, Geneva, O., Max Leonardi, So. Madison, O., John Jurkas, August Markioli in Jugoslav Progressive Club v Clevelandu. Vsem novim naročnikom prav iskrena hvala in se priporočamo vljudno tudi ostalim našim rojakom.

Smrtna kosa v Girardu

Včeraj popoldne ob 4. uri je umrla soproga tajnika Slovenskega Narodnega Doma v Girardu, O., Mrs. Mary Leskovec. Preminula je po kratki in mučni bolezni pljučnici. Doma je bila iz vasi Rovte pri Logatcu. V Ameriki je bivala 24 let, ves čas v Girardu, O. Njeno dekliško ime je bilo Zalokar. Bila je tajnica društva št. 18 SSPZ in samostojnega društva. Bila je ustanoviteljica Slovenskega Narodnega Doma v Girardu, kjer zapušča žalujočega soproga, v stari domovini pa dve popolsestri. Izrekamo vsem prizadetim naše iskreno sožalje. Ti pa, ki si veliko prestala na tem svetu in veliko delovala za povzdigo naroda, počivaj mirno v ameriški grudi. Tvoj spomin bo zapisan v zgodovini naše naselbine, kakor tudi Tvoja dobra dela. Pogreb bo v sredo popoldne v Youngstownu, O. —John Dolčič.

Iskrene čestitke

Včeraj sta dobro poznana Mr. in Mrs. John Zulich, iz Neff Rd., praznovala 25 letnico svojega zadovoljnega zakonskega življenja. Slavljenca sta dobila od vseh strani mnogo čestitk, ker ima Zulicheva družina vsepovsod mnogo prijateljev. Mr. John Zulich je finančni odbornik K. S. K. Jednote. Da bi oba, mož in soproga, bila zdrava in živela v sreči še dolga leta, jima iskreno želi uredništvo.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

(AMERICAN HOME)

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:
Za Ameriko in Kanado na leto $5.50. Za Cleveland, po pošti, celo leto $7.00
Za Ameriko in Kanado, pol leta $3.00. Za Cleveland, po pošti, pol leta $3.50
Za Cleveland po raznašalcih: celo leto $5.50 ;pol leta $3.00; četrt $1.75
Za Evropo, celo leto $8.00; pol leta $4.00; za četrt leta $2.50
Posamezna številka 3 cente.

Vsa pisma, dopise in denarne pošiljatve naslovite: Ameriška Domovina, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. HEnderson 0628

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. PIRC, Editors and Publishers.

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

83 No. 18, Mon., Jan. 23d, 1933

Delo

Majhna beseda je "delo," toda zelo velikega pomena. Blagor onemu, ki ima delo, gorje onemu, ki je brez dela.

Delo je, kar človeka drži pri življenju, kajti življenje brez dela nima lepote, nima smisla, nobene slasti. Kadar kje slišite lepi glas dekleta, tedaj jo boste gotovo dobili pri delu. Mlada hišna gospodinja prepeva pri delu, ker jo delo veseli. Delo prinaša pesem in veselje.

Zadovoljne delavce boste slišali veselo žvižgati pri delu, toda vzemite delavcu delo, dajte da počiva in neprostovoljno lenari doma, le redek žvižg boste dobili od njega. Delo razveseljuje srce in ustvarja v človeku veselo razpoloženje.

Po njivi, po travniku, v gozdu prepeva farmar, ko se znoji pri svojih strojih, a vendar je zadovoljen, ker dela. Znoj si otira s čela, toda pri tem je zadovoljen in prepeva. Delo daje moč in odporno silo.

Žalosten človek je oni, ki se pritožuje radi dela. Sram ga je lahko. Kdor se z delom krega, je izbirčen, nezadovoljen človek. Kjer ni dela, tam tudi napredka ni. Žalosten je oni človek, ki vidi v delu samo muke in trplenje, a ne vidi obenem razvedrila. To dobro čutijo danes vsi oni, ki so mesece ali celo leta brez dela.

Blagor onim, ki lahko mnogo delajo. In delo potrebuje mnogo zaposljencev. Ni na svetu dovolj ljudi, da bi opravili vsa dela, ki se nudijo. Niti jih ni bilo od početka sveta pa do danes, niti jih ne bo dovolj v bodočnosti. Delo potrebuje časa od začetka do konca.

Mi zremo na zrakoplove, na radio aparate, sploh na vsa moderna sredstva, ki jih je izumil človek, da si krajša čas, da hitreje posluje, a vsa ta sredstva so nastala iz potrebe do dela. Delo povzroča, da je človek zdrav, ker se giblje, in gotovo je, da bodo oni, ki so skozi življenje dobro delali, dalje živeli kot oni, ki se plašijo pred delom. Mrtev človek ne dela, delo je samo za živega, in človek ki ne dela, je živi mrtvec.

Delo podeluje človeku mnogo odporne sile, da je bolj zdrav in zadovoljen. Delo povečuje energijo človeka, in vsak deloljubni človek bo laglje premagoval skušnjave in težave življenja kot delomržen človek.

Poleg tega pozabi človek pri delu večino svojih skrbi in bridkosti, ki ga sicer tarejo kot zemeljskega prebivalca. Brezposelnost pa navaja človeka v obup, oseba postane sitna, težko prenaša celo navadno trplenje. Brezposelnost povzroča bolezni, duševne muke, poleg tega, da oropa človeka sredstev za vsakdanji živež. Delo ustvarja junake, ki zopet ustvarjajo ogromna dela, delo kroti strasti, delo povzroča, da postane človek bolj popolen.

Zaposljen človek ne bo mislil kaj slabega, ne bo maščevalen, ne bo želel svojemu bližnjemu kaj zlega. Delo vodi k splošnemu cilju, in to je napredek in blagostanje, ki povzroča, da smo zadovoljni in veseli.

Delo ustvarja red in disciplino, in o kulturi dela bi morali učiti že male otroke v prvih šolskih razredih, in sicer iz dvojnega vzroka, da dobijo spoštovanje do dela in obenem veselje do dela.

V resnici je delo veličastna himna, ki proslavlja ljudsko življenje. Žal, da je danes tako redek oni, ki lahko prepeva to himno. Odvzeli so nam več kot polovico življenja, ko so nam vzeli delo.

D O P I S I

JAGROVSKA VEČERJA

Kdo bi si mislil, da moreta dva ustreljena srnjaka razveseliti petsto ljudi in jih spraviti v divno razpoloženje. V nedeljo 15. januarja je to dokazal Euclid Rifle and Hunting klub, ko so jagri položili posetnikom večerje dva v omaki pripravljena srnjaka na mizo v tolažbo želodcev. Z smrečjem okrašena dvorana je bila podobna zelenem gaju majniških dni. Jelenove glave na pročelju godbenega odra, pritrjene na slavolok, so jasno pričale, da obeta večer veliko zabave in razvedrila. V četvorki postavljene mize v dolgosti obširne dvorane, ter na čelu prečna miza je bil namigljaj, da se pričakuje obilno udeležbo. Res, jagri se niso o tem motili, ker poziv na večerjo je bil toliko obilen, da je prostora pri obmizju primanjkovalo. Jagri pa, bistre glave, so jo za preostale pogruntali in jih odvedli v spodnjo dvorano na plesišče, kjer so plesali dokler smo mi srnjakovino spravili v želodce. Ko smo se široko vsedli in pričeli svalčice nažigati, je bilo to jagrom v znamenje, da smo opravili velevažen posel v tolažbi lačnih. Z načelom godbe je prikorakala iz spodnjega plesišča skupina posetnikov, ki je želela dobiti enake dobrote srnjakove pečenke, kot smo jo bili mi deležni. Na mah so se izpraznile mize, katere so bile kaj hitro zasedene in ni vzelo dolgo, ko so lačni srebali okusno juhco in pozneje se pa mastili z srnjakovo pečenko. Med procesom važnega telesnega dela nam je igrala izborna godba, ki je bila spremljana po duetu dveh mladih deklet — Turkovič sester. Razmnoževalec glasu nam je nudil po širni dvorani lepe zvoke godbe in melodijo prijetnega petja. Desno pri vhodu v obiteljsko ohijsko rezidenco je stala v kletkah menažerija divjih zveri v opomin posetnikom, da kdor če biti jager, mu tudi ne sme poguma primanjkovati. Živalice so pazno motrile posetnike in zdi se mi, da so se pričele proti jutru smejati, ker so opaževale nekatere na šibkih in upogibajočih nogah. V pričetku večera so te živali z vso rešpektivnostjo zrle na jagrovske šopke za klobuki, toda kmalu po polnoči je to dostojanstvo izginilo v protestni nasmeh v prepričanju, da se jim ni treba ničesar bati.

Pa razmiku obmizja in dopolnjenem prijetnem delu, ostala je sredi dvorane miza, na kateri je stal aparat premikajočih slik. Z vso radovednostjo smo pričakovali, kaj se bo pokazalo na odru na napetem platnu od aparatove, električno osvetljene leče. Kmalu smo se znašli v Kanadi na lovu z našim splošno priljubljenim Jakatom. Slike so bile krasne in operatorju se je posrečilo dobro pogoditi lepo naravo, ter vse osobje, kater je igralo glavno vlogo popularnega lova v obraščenih gozdovih. Romantična in polna lepe naravne krasote je bila pokrajina jezera z dvigajočim gozdom. Potočki na sliki so čarobno valovili preko položnega skalovja, ter se izlivali iz votline v duplino. Kako so ti jagri jagali nam je pred časom podrobno opisal naš Mr. Debevec, ki zna kaj lepo opisati jagrovske dogodljaje. Kar nam pa ni upal povedati, da si zavaruje bonitete na prihodnjo ekspedicijo, se je skrbno izognil tega, kar mu pri sličnih pohodih prihrani mnogo fizične moči. Naš Mr. Debevec se je na platnu pokazal kot dober organizator lova posebno kadar se je šlo pri razdelitvi nošnje pritljage. Pokazal se je velikodušnega, pri razdelitvi dela in priželel ga je drugim v toliki meri, da ga je njemu skoro vedno primanjkovalo. Oh, zakaj ni ta naš rojak na mestu Hooverja, gotovo ne bi bila v deželi depresija kakoršna vlada, če bi se držal načela kakor se ga drži na jagrovskih pohodih. Nekdo mora znati ukazovati in tudi poslušnost je lepa čednost. Nekateri so pa tudi pokazali, kako znajo spati in v spanju napraviti čmeren in hudi obraz in to vse zato, če bi se naključno priklatila zverina, ter ugledala neprijazen pojav, ter preplašena odbrzela nazaj v goščavo. Kdor zna pa zna in se mu ni potreba učiti tistikrat kadar že voda v grlo vre. Dobremu jagru je neobhodno potrebno spoznati vso naravno in prirodno silo, če noče, da mu včasih trda ne prede. Lovca včasih reši življenje sam primeren hud pogled, njegova hladnost in resen obraz. Da pa se temu privadi je potrebno vežbanje in če ni podnevi časa, zato ni pogrešno če se te vežbe ponoči v spanju vrše. Po obrazu tega lovca nisem poznal, ampak zdi se mi, da ni bil slovenske podobe. Važno je samo to, kako jagri v gozdu spe, kadar okrog njih volkovi in medvedje polko godejo. Tudi mati in goske je bil prijazen pojav, ko jih je z puško v roki po dvorišču lovila.

Da se povrnem k predmetu prireditve, naj bo omenjeno, da se je rekordno plesalo kdor bolj more. Parkrat sem se vmes vtaknil z mojo ženico, in joj mojim nogam in hrbtu od nesrečnega štopicanja in nezaželjenih komolcev. Tolažil sem se, da po polnoči bo topogledno boljše, ker se bo eden ali drugi zmislil na dom in svojce. Globoko sem se zmotil, ker čakanje do tretje ure zjutraj ni moglo mojim upom ugoditi. Zdelo se mi je, da niti eden se ni iz dvorane umaknil. No, pa mi ni žal, ker se nisem mogel v vrveš vreči. Zakar sem bil jaz prikrajšan je pa ženica duplirala. Pri hiši pa je le ostalo vse po starem. Pohlevno sem se pritožil vzornemu jagru Fr. Marnu, ki ima mehko in sočutno srce, da se mi krivica godi, pa me je globoko potolažil naj se ne razburjam, ker imam k temu še dovolj časa, da se bom lahko pošteno naplesal. Začudeno ga pogledam in prijazno vprašam, kako to misli, pa mi odgovori: "Do četrtka je še dovolj časa za naše veselje." — "Kako to?" stavim ponovno vprašanje, "ali mislite v četrtek napraviti ponovno jagrovsko večerjo?" Frank se mi na vsa usta zasmeje in pravi: "Oh ne, mi bomo kar do četrtka tukaj ostali in doma sem naročil, naj ta čas kar name pozabijo." Ker poznam da Frank ne govori tega kar ne stori, ampak se vedno drži svojih zaobljub, sem se prepričal, da ne bom še tako hitro prišel na vrstni red, kjer bi bile moje noge in hrbet na varnem. Franku sem čestital nad njegovo vztrajnostjo v dobrem hotenju in zaželel sem si takega borca kadar bomo reševali domovino in izganjali mrčeš iz našega tužnega Primorja. No, vsaj je vztrajnost predpogoj dobrega lovca in te Frank Marnu gotovo ne manjka. Poslušal sem trgovce, kako so svojim ženicam toplo priporočali svoje trgovine v oskrbo z izgovorm, da jim ne bo mogoče podnevi doma ostati. V koliko so ta priporočila obveljala ne vem, in koliko so diplomatski pogovori imeli uspeh mi tudi ni znano, ker sem po službi drugi dan odrinil k našim rojakom v Genevo na farme. Toni Baraga je igral postreška, ter milostno prenašal ohajčana potem, ko je sod v dvorani zadobil votel glas. Ponižno mi je pripomnil: "Mar misliš, da ga moram dovolj nanositi tem suhim gobam? Komaj ga prinesem, pa ga že ni več." Nekateri so proti jutru dobili težke noge toda to ni nikogar motilo, ker razpoloženje je bilo v najlepši harmoniji. Prepevalo se je v vsakem kotu in vsakih pet je imelo svoj pevski zbor brez not. Ni bilo vprašanje kakšen glas kdo poje, ampak odločalo je pravilo, kdo bolj more.

Splošno je bila zabava prvovrsta, polna živahnega razpoloženja v krogu prijateljstva. Vsakdo se je počutil domačega in zaželjenega gosta. Večerja je bila hvalevredno okusno napravljena. Postrežba najboljša in točna. Ohajčan je kazal dobro lice državljanom in nedržavljanom. Godba izborna in pevske točke na odru aplavdirane. Jagrovski kvartet: Mlakar, Debevec, Šepic in Klaus izboren. Humorja dovolj in užitka mnogo. Poleg Collinwoodčanov je bil St. Clair in Newburg obilno zastopan. Odziv od naših trgovcev je bil mnogoštevilen. Opaziti je bilo tudi nekaj tujcev, ki so se divili nad lepo uspelo prireditvijo. Splošno veselje in vesela razigranost je objemala zadovoljne posetnike. Bil je lep večer družabnosti in najboljše volje. Jagrom Euclid Rifle and Hunting klubu gre vse priznanje nad dobrim aranžma prireditve. Hvala in na svidenje prihodnje leto.

Joško Penko,
zastopnik Ameriške Domovine.

BOŽIČ V BRAZILIJI

Sao Paulo, 25. decembra 1932. — Danes je Božič, rojstvo Gospodovo. Mnogi izmed nas smo še pred petimi leti praznovali božične praznike v svoji stari domovini pod lastnim krovom, v krogu svojih družin. Danes smo tu mnogi sami, zapuščeni, matere, žene očetje, so pa ostali daleč, ono stran velike luže in čakajo naše pomoči, ki je pa ni in ne more priti . . .

Dočim je na Božič v rojstni vasici snežilo in brila ojstra burja, je tu največje poletje in sonce pripeka na vso moč. Narava je vsa v zelenju in cvetju in kadar je narava v cvetju in rožice cveto, je tudi človek po navadi dobre volje. Kako ne bi bil, pa še na Božič!

Radio oznanja rojstvo Krista, vse je praznično oblečeno, po cerkvah se moli, po dvoranah se vršijo veselice, plesi, itd. To bi bilo eno lice letošnjih božičnih praznikov, drugo je pa klaverno in obupno. Meni nasproti, kjer sem na stanovanju je javna kuhinja za brezposelne. V vrsti stoje; eni imajo lonce, drugi kozice, nekateri pa dobe "božično kosilo" kar na časopis. Vsedli so se na trotoar ulice in obedujejo; na stotine jih je: otroci, žene, možje in tudi dekleta. In ta masa ljudi bi rada delala, a dela ni, prisiljeni so poiskati si kos trdega kruha, kjerkoli. Povešajo glave od sramote, ker morajo jesti, kar jim mestna kuhinja odmeri in iz časopisa, ki jim opravlja za vso potrebno posodo in za vse "rihte" tudi na Božič.

Ali bo to kdaj boljše? Nimam besed v odgovor . . . Mizerija vrhu mizerije, revolucija, ena za drugo. (V Braziliji smo doživeli v zadnjih dveh letih dve.) To so naše "dobrote in bogastvo." Mislim, da revolucije in politični nemiri so krivi sedanje splošne gospodarske krize več kot stroji. Svetovni kapitalizem je stisnil denar in ga ne mara dati od sebe. Brezposelni delavec pa čaka s odprtimi usti in lačnim želodcem kaj bo . . .

*

Božični dan popoldne je bratsko češko društvo "Slavia" posvetilo svojim malim. Priredilo je prireditev za deco. Na sredi dvorane je stalo veliko, z darili in srečkami okrašeno božično drevesce, krog dvorane pa miza, obložena z raznimi slaščicami, orehi, lešniki itd., ob kateri so sedeli otroci, 80 po številu. Zadej pa očetje in skrbne matere, ki so bili veselega smehljajočega obraza, ko so videli pred seboj bodočo generacijo in bodoče društvenike. Tudi češki konzul je bil navzoč. Bil je to res lep pogled, prvič zato, ker se društvo zanima za svoje naslednike, drugič pa, da ima češka kolonija tako uglednega in prijaznega konzula, ki skrbi zanje in jim je dober, ne le kot zastopnik, ampak tudi kot prijatelj in rojak.

Kaj pa mi, Jugoslovani? Imamo društvo "Primorje" in še zadostno dobro napredujemo, ako vzamemo v poštev sedanje težko gospodarsko stanje. Svojega konzula pa nimamo, kar je zelo žalostno, zlasti še zato, ker je danes v Braziliji okrog 60 tisoč Jugoslovanov. To je že visoko število in upravičeno rečeno, je to neovrgljiva sramota, da nimamo svojega zastopnika, oziroma konzula, da bi nas ščitil, zagovarjal in zastopal. Vse, še tako male kolonije imajo svojega zastopnika, samo mi ne, samo mi, da samo mi smo prepuščeni samim sebi. Radi tega, mislim, bi bil že skrajni čas, da bi naša vlada v Beogradu že enkrat uslišala prošnje naše jugoslovanske kolonije in nam poslala konzula.

Pozdrav vsem našim rojakom v Clevelandu in v Zed. državah sploh.

Franko C—ič.

AMERIKA GRE NAZAJ V PRIMITIVNE ČASE

V četrtem letu depresije in z 10,000,000 brezposelnimi, so se ameriški brezposelni začeli učiti življenja brez denarja. Moderna civilizacija, ki kaže največje siromaštvo v sredini izobilja, ko gnije nadprodukcija živeža na farmah, med tem ko v mestih stradajo, svedoči povratek primitivnega sistema izmenjave. Ta novi sistem se hitro množi in brezposelni po deželi se organizirajo, da zamenjajo svoje delo za kruh, da recimo papirajo sobo zobozdravniku, ki jim v zameno popravi zobe, popravijo avtomobil prodajalcu čevljev in dobe v plačilo čevlje, z eno besedo: da zamenjajo delo za potrebščine življenja, za katere nimajo denarja, da bi jih kupili.

Najnovejša statistika kaže, da se v Zed. državah na ta način preživi najmanj en milijon ljudi in v deželi je 140 agencij, ki se pečajo s tem, da preskrbe delo za izmenjavo potrebščin. In kako različni so ti načini v svojem poklicu. Tako je v Dayton, O. zbral okrog sebe neki brezposelni železnijki uslužbenec v nekem starem poslopju gručo mož in žen, ki za živež popravljajo čevlje, delajo obleke, sekajo drva, popravljajo pohištvo. V Nyack, N. Y. je neki papirar papiral sobe zobozdravniku in s tem plačal za svojo ženo račun za popravljene zobe. V Waterloo, Ia. je dobilo 165 delavcev na farmah, kjer so ličkali koruzo, svojo plačo v živih prešičih. Da so si pravično razdelili meso, so napravili iz vseh prešičev klobase.

V Yellow Springs, O. imajo stroje in blago za izdelavo oblek. New York pa ima mnogo izučenih izdelovalcev oblek, ki so brez dela in slabo oblečeni. Pa so se domenili, da bodo poslali iz Yellow Springs sukno v New York, iz katerega bodo napravili obleke, nekaj oblek obdržali za plačilo, ostale pa bodo poslali nazaj v Yellow Springs. Niti en dajm v gotovini ne bo plačanega.

V New Yorku se je ustanovila družba za izmenjavo dela in tej organizaciji je bilo ponudenih 12 železniških voz krompirja iz države Maine. Organizacija nima denarja za prevoz po železnici, zato so sklenili nekaj drugega. Najeli bodo malo ladjico, ki se operira skoro brez stroškov, za moštvo na ladji bodo pa dobili brezposelne mornarje in bodo šli sami po krompir. Za svoje delo bodo dobili mornarji mesto plače krompir drugo bo pa ostalo organizaciji, ki ga bo zopet razdelila potrebnim.

Nekdo je podpisal za svojega znanca noto na banki. Prišli so slabi časi in dolžnik ni mogel plačevati note na banki, zato so prijeli onega, ki je noto podpisal. Ta jo je plačal, obenem pa dal delo dotičnemu, da mu je odslužil za noto in jo tako izplačal.

Pa ne samo delavec v mestu izmenjuje delo za živež, istega načina se poslužujejo težko prizadeti farmerji, šole in tovarnarji. Šole sprejemajo za šolnino farmarske pridelke, kokoši, krompir ali kar je že. V Antioch kolegiju v Ohio je neki farmer plačal šolnino za svojo hčer z sadnimi mladikami, katere je potem oddala šola naprej drugim farmarjem v zameno za razna živila.

Narodi kot posamezniki so v stiski za denar, zato se pa ta sistem zamenjavanja vedno veča. Zed. države so zamenjale z Brazilijo 25,000,000 bušljev pšenice za 150,000,000 funtov kave. Kanada namerava zamenjati nadprodukt pšenice za olje z sovjetsko Rusijo. Sovjetska Rusija, Perzija in Turčija zamenjujejo med seboj naravne produkte, ker nimajo denarja, da bi jih kupile.

V trgovini so najprej poznali samo izmenjavo. Potem so uvideli, da je priročneje plačevati z denarjem, kar je dovedlo do kredita, ki je nazadnje dopeljal do dolgov. Kadar se izbriše dolg, pride zopet gotovina do veljave in kadar zmanjka gotovine, se zopet upelje izmenjava.

Sedanja depresija je ustavila nadaljno žadolžitev, gotovina je izginila in sistem izmenjave se je povrnil. Zato pa je tisoče ljudi danes, ki so brezposelni, prerevni da bi si kupili, preponosni da bi beračili, pa bodo pokazali narodu, kako se živi tudi brez denarja.

BOGATAŠEVA KAPRICA

Nekoč je lastoval Henry Ford mično, malo jahto. Nekega dne se naenkrat zmisli, da bi dal jahto podaljšati. Inženjerji so mu dokazovali, da se ladja ne da raztegniti kot kavčuk, toda Ford je dokazoval, da se da. No, pa so prerezali jahto čez pol in jo v sredini "uštukali" za 21 čevljev in sedem palcev. Operacija je stala $650,000.00, ali za $50,000 več, kot je stala ladja, ko je bila nova, ali za $400,000 več, kot je dobil Ford za ladjo, ko jo je kmalu zatem prodal.

VARUJTE SE PREHLADA
in sovražnika človeštva: pljučnice! Ne prehladite se in glejte, da boste imeli črevesje v redu s tem, da jemljete redno
Trinerjevo Grenko Vino

Če verjamete al' pa ne.

Aha, aha, pa smo spet skupaj! Prav vam je, pa bi mi bili dali gmah in večni mir in pokoj. Kaj ste pa toliko drezali in se zaganjali vame od vseh strani, češ, kaj pa je za ena pošast ratala s tisto kolono, da je ni več. Koliko sem moral revež prestat v tem času, ne bo noben vedel. O, Marička, kolikokrat sem se moral izgovarjat na telefonu in dokazovat, da ne morem pisat, ker me roka boli. Na cesto se pa že prikazat nisem smel. Če sem le srečal rojaka, pa sem že kar naprej hitro iskal v glavi izgovora, ker prvi pozdrav je bil: "Hudič, kaj je pa s kolono?" Te vrste pozdrav je zelo lep in krščanski in seže človeku prav do srca.

Iz Euclida je bil gvišno vsak drugi dan telefon in prijazna ponudba, "da naj popir zaštapam, če ne bo kolone." S clevelanskega hriba so ženske poslale deputacijo v osebi našega Franceta, ki je samo to rekel, da če ne bo kolone, so naše babe rekle, da bodo rekle zapik in da se nikdar več ne menijo z menoj. V Warren, O. in v Girardu so skupaj sestavili resolucijo, v kateri so se zagvišali, da če ne bo kolone, je naše prijateljstvo zapečateno.

In še koliko drugih je protestiralo od vseh strani, da sem se otepal, kot v Kanadi komarjev. Ampak najhujše je bilo pa doma, kjer me je moja Johana vsak večer sprejela z enim in istim vprašanjem: "Ali je danes kolona?" In ker je ni bilo, mi je trdo postavila na mizo večerjo in odšla iz kuhinje, da je nisem več videl tisti večer. Ves zadnji teden sem si pomagal na ta način, da sem imel vsak večer "sejo" in sem prišel domov, ko je že vse spalo. Kar sam sem si pomagal do večerje in sem bil čisto zadovoljen, če sem si župco sam pogrel, vsaj odgovarjat ni bilo treba radi kolone.

Ampak kar je preveč je preveč in jaz ne morem več prenašat. Zato sem sklenil, da povprašam kolono, če je pripravljena roka v roki sodelovati, kakor prejšnje čase in je rekla, da ja.

Ampak, gotovo bo hotel še vsak (posebno pa vsaka) vedeti, kaj je bila za ena poštajna in uržeh, da kolone od novega leta sem ni bilo. Da bo enkrat za vselej gmah, bom kar naravnost povedal, da kolone nisem mogel pisat, ker me je roka bolela, oziroma prsti na rokah. Pa nisem imel revmatizem ali kostni žulj in tudi zmrznili mi niso, ampak — prijatelj Jim mi je na starega leta večer na prste stopil, seveda po nesreči. Kako je to mogoče? Domov sva se peljala pod pazduho na Rožnik, pa je bil on pijan, jaz pa ne, kakopak, pa sem bil tako nepreviden, da nisem dovolj pazil na moje roke in sem jih položil ravno tje, kjer je on hodil. Kako se je to zgodilo, ne ve Jim in ne vem jaz. On trdi, da je bil on čisto trezen, jaz sem se pa priveril, da tako trezen še nikdar nisem bil kot tisti večer. Pa sami izračunajte, kako je moglo priti do katastrofe.

Drugo jutro sem vstal z debelo glavo in še bolj debelimi prsti. Johana me je vprašala, če sem vtaknil roko pod štritkaro, jaz sem ji pa rekel, da me je komar pičil. Pa ni verjela, češ, da še ni videla na Rožniku komarja o božiču. Skušal sem jo prepričati, da so to nove sorte komarji, ki so jih ravnokar importirali iz Alaske in jih sedaj poskušajo tukaj če se bodo obnesli. Pa tudi tega ni verjela. Pa naj jih človek razume te ženske, ki ti ne verjamejo nobene stvari in jo ne.

Pa naj bo že kakor hoče, sedaj sva tukaj s kolono in če mi zopet ne bo kdo stopil na roko, jo bomo orali, kot smo jo včasih. Na zdravje!

1933 JAN. 1933						
Su	Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

KOLEDAR

DRUŠTVENIH PRIREDITEV

JANUAR

28.—Modern Maiden Club; plesna veselica v spodnji dvorani SND.

28. — Društvo Brooklynski Slovenci, št. 48 S. D. Z. priredi maškeradno veselico v Klima dvorani, 3241 W. 50th St.

29.—Jugoslovenski trgovski klub; banket v spodnji dvorani SND.

29.—Društvo Modern Crusaders, SDZ, obhaja petletnico v Slovenskem Delavskem Domu na Waterloo Rd., popoldne in zvečer.

29.—Litvinsko društvo št. 190, igra, koncert v spodnji dvorani, ples v gornji dvorani Slovenskega Doma na Holmes Ave.

FEBRUAR

4.—Društvo George Washington, št. 180 JSKJ; plesna veselica v spodnji dvorani SND.

4.—Društvo Zavedni Sosedje št. 158 SNPJ, maškeradna veselica v Slovenskem Društvenem Domu na Recher Ave.

5.—Interlodge Day v Slovenskem Narodnem Domu na St. Clair Ave.

5.—Društvo Abraševič, igra in ples v Grdinovi dvorani.

5.—Podružnica št. 25 Slovenske Ženske Zveze priredi igro v Knausovi dvorani.

5.—Dramsko društvo Adrija ima igro in ples v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

6. do 11.—Razstava umetnih slik Jugoslovanske šole moderne umetnosti v obeh dvoranah SND.

11.—Klub Slovenskih Vdov priredi domačo veselico v Knausovi dvorani.

11.—Društvo Modern Knights priredi zabavo v Slovenskem Društvenem Domu na Recher Ave.

12.—Slovenski Sokol; prireditev v obeh dvoranah SND.

12.—Slovenska šola Slovenskega Doma priredi zanimivo predstavo v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

14.—Slovenska šola SND; plesna veselica v spodnji dvorani SND.

14.—Community Welfare Club Valentine card party v Mervarjevi dvorani.

18.—Društvo Napredek št. 132 JSKJ, zabava v Slovenskem Društvenem Domu, Recher Ave.

18.—Društvo Spartans, št. 198 SSPZ; plesna veselica v spodnji dvorani SND.

19.—Društvo Orel, igra v Knausovi dvorani.

19.—Pevski zbor Ilirija, koncert in ples v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

25.—Gospodinjski odsek Slovenske Zadružne Zveze, zabava v Slovenskem Društvenem Domu, Recher Ave.

25.—Društvo sv. Katarine ima maškeradno veselico v Mervarjevi dvorani.

25.—Ženski klub Slovenskega doma, maškeradna veselica v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

25.—Društvo sv. Pavla št. 239 KSKJ, veselica v Knausovi dvorani.

26.—Dramsko društvo Ivan Cankar; predstava v SND in ples v spodnji dvorani.

26.—Skupne podružnice Slovenske Ženske Zveze prirede veselico v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

26.—Skupna društva fare sv. Vida priredijo veselico v Grdinovi dvorani.

28.—Klub društev SND; maškeradna veselica v obeh dvoranah SND.

MARC

4.-5.—Društvo Abraševič priredi dvodnevni bazar v Grdinovi dvorani.

12.—Woman's Sick Benefit Society; koncert in ples v obeh dvoranah SND.

12.—St. Joseph Sports "minstrel show" v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

18.—Klub Ljubljana, zabava v Slovenskem Društvenem Domu, Recher Ave.

25.—Društvo Složne Sestre št. 120 SSPZ, veselica v spodnji dvorani S. N. Doma na St. Clair Ave.

APRIL

2.—Društvo Blejsko Jezero št. 27 SDZ, 10-letnica obstanka, v Slovenskem Delavskem Domu na Waterloo Rd.

22.—Društvo Collinwoodske Slovenke št. 22 SDZ priredi plesno veselico v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

29.—Društvo Orel, baseball ples v Grdinovi dvorani.

MAJ

14.—Društvo Orel, materinska proslava v Knausovi dvorani.

14.—Društvo sv. Ane št. 4 SDZ, slovesno blagoslovljenje in razvitje društvene zastave. Blagoslovljenje zastave ob 2. popoldne v novi cerkvi sv. Vida, razvitje zastave v S. N. Domu, in zvečer plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

JUNIJ

4.—Skupna društva fare sv. Vida priredijo velik piknik na Špelkotovih farmah.

11.—Ženski odsek Slovenske Zadružne Zveze, piknik.

18.—Društvo Collinwoodske Slovenke št. 22 SDZ priredi piknik na Močilnikarjevi farmi.

25.—Clevelandski Sokol, veselica in telovadba na vrtu Slovenskega Društvenega Doma na Recher Ave.

JULIJ

16.—Slovenska Zadružna Zveza, praznovanje 20-letnice.

16.—Društvo sv. Jožefa št. 169 KSKJ, piknik na Pintarjevih farmah.

AVGUST

6.—Skupna društva fare sv. Vida priredijo velik piknik na Špelkotovih farmah.

NOVEMBER

29.—Društvo sv. Jožefa št. 169 KSKJ, veselica v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

MRS. FRANKLIN D. ROOSE VELT:

ŽENE VELIKIH MOŽ

Ko sem bila še mlada, si žene niso belile glavo s politiko. Ko sem se omožila, sem ravno tako malo vedela o politiki, kot ko sem bila še mlado dekle, čeprav sem bila vnukinja famoznega politikaša kot je bil Theodore Roosevelt in bi se od mene, kot njegove sorodnice, lahko kaj takega pričakovalo. Toda čeprav sem občudovala mojega slavnega strica, se nisem nikdar poskušala udejstvovati se v politiki.

O sebi bi lahko rekla, da sem bila mlado dekle starega tipa. Moja stara mati, v katere hiši sem bila zrejena, mi je predočevala, da je prva dolžnost ženske, da skrbi za dom. Temu primerno sem bila poučena v kuhi, šivanju, likanju in drugih gospodinjskih umetnostih. Nobene stvari ni bilo v moji vzgoji, ki bi dajala definitivne pojme o politiki.

Prvič, ko sem prišla v zadrego radi mojega političnega neznanja, je bilo, ko sem bila kmalu po poroki v Angliji. Naša gostiteljica, fina ženska, ki je vedela vsa dnevna svetovna vprašanja v politiki in vladi, me je vprašala, naj ji razložim razliko med državami in vlado v Zed. državah. Niti trohice pojma nisem imela o tem in mi je k sreči priskočil na pomoč moj soprog, ki ji je vso stvar podrobno razložil.

To mi je dalo mnogo misliti in sklenila sem takoj takrat, da se bom tudi jaz bolj natančno seznanila s politiko.

Resno sem se zavzela in moji možgani so sčasoma obvladali organizacijo stranke in nje metode. Toda ko je bil moj soprog izvoljen senatorjem države New York, vseeno še nisem bila v stanu ž njim debatirati o političnih vprašanjih.

Moje mnenje je bilo vedno, da kjer je različno mnenje med možem in ženo, je najboljše, da se zadeva pusti pri miru. Žena naj se ne vmešava v moževe zadeve in nazore v politiki. Ako ima ona svoje politične nazore, ki ne enačijo moževim, naj jih pridrži zase in naj bo samo dobra žena.

Sčasoma sem se dovolj naučila, da sem lahko razpravljala z mojim soprogom, ako sva imela drugačne nazore o predmetu. Toda ako se nobenemu izmed naju ni posrečilo, pridobiti drugega za svojo idejo, sva obdržala svoje mnenje zase. Zavzela sem se, da se ne bom ž njim nikdar prepirala o politiki ali da bi mu dala razumeti, da se ne strinjam z njegovim političnim delovanjem.

Kot veliko drugih žensk, sem jaz zainteresirana v mnogo vprašanj, v katerih si z mojim soprogom nisva edina. Toda pustim ga pri miru in si mislim svoje. Malo je stvari v življenja, še manj v politiki, v katerih bi se mož in žena sporazumela. Mož vidi stvari s postavnega stališča, med tem ko jih vidi ženska s praktične strani. Ona je največ zainteresirana v rezultatih, on pa v uresničenju stvari.

Zakonodaja ne interesira ženske, in kjer zavzame aktivno stran v politiki, napravi to v želji, da pomaga lajšati trpljenje drugih, v kolikor si pač misli, da bo to v stanu napraviti. Važnost, katero polaga ženska na gotova vprašanja, je morda večja ali manjša, kot ji pa posveča mož. To je ena stvar, v kateri se z možem ne sporazumeta. Na primer, večina žensk se je izjavila za starostno zavarovalnino in to samo iz človekoljubnih oziров, ne da bi pri tem tudi upoštevale, da bi se davki zvišali.

Moja osebna izkušnja je kot mnogo drugih žensk sedanje generacije, da se pomaga človeštvu. Za žensko je že naravno, da najprej misli, kako bi bila v pomoč trpečim. Vendar se je zadnje čase posvetilo več žensk politiki samo radi politike.

Nemogoče pa je za moža in ženo, da bi zasledovala vsak svojo politično karijero. Saj vzame pogum in skupnega dela vse družine, da se dobi zmaga za enega, politična stremljenja in zmožnosti. Nastane potem vprašanje, kateri izmed obeh bo moral biti žrtev. Popolnoma enostavno se nam zdi, da naj bi bil mož tisti, ki naj se mu pusti, da zasleduje svoj cilj. A v mnogih slučajih se zgodi ravno nasprotno. Lep dokaz temu je Lady Astor, ki je bila prva ženska, ki je bila izvoljena v angleški parlament. Zavzela se je tako resno za politiko in bila pri tem tako uspešna, da se je njen mož odpovedal politiki in ji pomagal v njenih kampanjah.

Seveda, slučaji, kjer žrtvuje mož svoje politične ambicije v dobrobit svoje žene, so jako redki. Na drugi strani pa se ženske rade žrtvujejo in so v veliko pomoč svojim možem pri njih političnem stremljenju. Drug problem žene politikarja je tudi gospodinjstvo. Vedno mora biti pripravljena na svoje dolžnosti kot hišna gospodinja in streči moževim gostom.

Ko zjutraj vstanem, je moja prva misel moj dom. Ko dam vsa navodila za ta dan, sem šele prosta, da odprem pošto. Seve, za mlade žene, ki so bile vzgojene v drugi dobi, je težje sporazumeti se z možem v politiki. Toda jaz, ki sem se naučila o politiki vse, kar znam, od mojega moža, se čisto lahko strinjam na večini vprašanjih.

K zaključku bi še rada omenila, da če tudi je imela ženska pred poroko svoje lastno mnenje o političnih vprašanjih, ga tudi po poroki lahko obdrži, samo drži naj ga — zase.

MILO URBAN:

ŽIVI BIČ

Roman

Ko je Sedmik, sedeč na klopi, zaslišal te tožbe, je udaril s pestjo po mizi in zaškripal z zobmi.

"Ne pojdem. Pri Bogu, ne pojdem! Naj narede z menoj, kar hočejo."

Uporno je gledal predse, toda ko je tako gledal, se mu je v očeh naenkrat zavrtelo in so se obrnile k tlom. S stisnjeno pestjo je podprl glavo, pa tudi ta je ni mogla vzdržati.

"Prisega!" je žvečil besedo med zobmi. Vstalo je pred njim sto fantov, kako z odrevenelimi usti odgovarjajo: 'Tako mi Bog pomagaj!' in Sedmik je bil premagan. Roke so mu omahnile in se povesile; vstal je in ko je šel z negotovim korakom ven, si je šepetal:

"Bog tako hoče. Bog tako zapoveduje . . ."

Da. Tako je povedal tudi kaplan Letay v nedeljski pridigi. 'Bog ukazuje . . . Domovina kliče . . .!' Te besede so visele kakor okovi na tresočih se rokah. Z njimi povezane roke so bile brez moči kakor kosi preperelega lesa.

Spodnji Mataj je hodil po vasi in preklinjal ves svet; Mička si je vselej brisal oči z rokavom, kadar je odšel za hišo in videl domača poslopja. V Sedlicih je mati nekega potrjenega zmorela. Edini sin trdnega gospodarja Pavlačka iz Lazuh je prišel nekega dne domov z veliko rano na nogi. Pripovedoval je, da je sekal drevje in se usekal, pa so ga orožniki odpeljali. Šel je v bolnišnico, od tam naj bi šel pred sodišče radi premišljene telesne poškodbe, kar se je takrat strogo kaznovalo. Seveda: telo je bilo državna lastnina in država je mogla ž njo po mili volji razpolagati.

Tako je prišel tudi zadnji večer. Bil je pust, temačen, nevesel. Celo popoldne so hodili po Raztokah žandarji in pazili na red. V hišah je vladala grobna, zlovešča tišina.

Ilčik in Matuz sta bila že dogovorjena. Sestala naj bi se po solnčnem zahodu za vasjo in odšla od tam skozi gozd v Piljsko. Vse je bilo pripravljeno: pri sebi je imel vsak oster nož, preskrbela sta si celo dve puški — na prednji naboj in nekaj smodnika. Matuz je bil izvrsten strelec in se je zato že vnaprej veselil na lov.

Bežati sta nameravala ponoči.

Pred večerom je prišel Ilčik domov. Ko je videl, da mati pripravlja prtljago, je sedel na klop k mizi, se zasmejal in dejal:

"Mama, ne mučite se."

Začudeno ga je pogledala.

"Zakaj?" je vprašala s počasnim glasom.

"Jaz ne pojdem."

Zasmejal se ji je in čakal, kdaj ga objame in mu reče: "Dobro, moj sin, ne hodi."

Toda Ilčička ga ni objela. Roke so ji omahnile in jih je začela lomiti.

"Kam pa hočeš iti?" je vprašala in ni odmaknila oči od njega.

"V Piljsko."

"V Piljsko?"

"Da."

Ilčički so zažarele oči. Vsa spremenjena je z odprtimi usti gledala na svojega sina: zdel se ji je večji, močnejši in lepši kakor druge krati. V obrazu mu je gorela taka odločnost, združena s smelostjo, da se ji je kar hotelo skočiti k njemu, ga objeti in mu reči: 'Dobro. Ne hodi!' Toda takrat je kar naenkrat omahnila. 'Ubežnik, dezerter,' so ji prišle na um strašne besede. In če ga orožniki že ne bi ujeli, bo za večno zaznamenovan kot izdajalec in krivoprisežnik in ga bodo kot divjo zver gonili iz kraja v kraj. Vojska? Kdo ve! Morda se medtem konča in mu ne bo treba niti na fronto. Zato mu je pogledala v oči in z odločnim glasom rekla:

"Ne, Štefan. Ne pojdeš v Piljsko!"

"Zakaj?" je bruhnilo iz Štefana, ki se mu je zdelo, da ga je nekdo zgrabil za vrat.

"Tako. Ne moreš. Ne smeš," je sekala Ilčička besede. "Ne morem in ne dovolim, da bi bil moj sin krivoprisežnik . . ."

Še več je povedala, toda te besede so bile gluhe in prazne. Čutila je, da laže, da goljufa sebe in sina, da govori neko priučeno krasno laž in da ga sili k temu, kar z vsem svojim bistvom preklinja. Čutila je, da bi na Štefanovem mestu teh besed ne upoštevala. Bila bi se postavila po robu celemu svetu, če bi morala to tudi z življenjem plačati, toda Štefana ni mogla izpostaviti tej nevarnosti, čeprav se ji je zdela krasna, smela in čeprav je vedela, da bo vojske le tedaj konec, če niti eden izmed novobrancev ne pojde več. Toda zastonj: oglasila se je v njej mati in ta je bila sebična; silila jo je, da zataji človeka v sebi, da se vda in se odreče vsemu, samo da bi sin ne prišel v nevarnost.

Ni mogla drugače.

Ni se ji dalo.

Ni znala.

Laž ji je nekam proti volji letela iz ust. Hotela jo je zadržati, zadušiti v sebi, toda Ilčička je tedaj skoraj popolnoma izgubila oblast nad seboj. Laž se je pletla dalje, ž njo pa so odhajali vsi upi, vsa vera v boljšo bodočnost, vse, kar jo je doslej držalo pokonci.

Dolgo jo je Štefan poslušal. Zameglilo se je pred njim in je dejal:

"Če tako hočete . . ."

Pri tem je ravnodušno skomizgnil z ramo, a čutil, da pada v neko neusmiljeno, grozno brezno . . .

VIII

Krista Dominova se ni veliko brigala za to, da se je Andrej Koren vrnil; skomizgnila je samo z rameni, napravila šobo in smatrala s svoje strani vso zadevo za opravljeno, četudi so jo znanci nagovarjali, da bi se Andreju zopet približala. Krista Dominova se je nerada vračala. Bila je mlada, lepa, z rjavim maternim znamenjem na desnem licu, in ko so se ji začeli fantje laskati, je kmalu spoznala, da je nekaj več kakor njene tovarišice. Ker je bila edinka, ji starši niso ničesar odrekli. V topli oskrbi roditeljske ljubezni se je Krista razvila kakor cvet v meji. Veselo kakor ptiček je gledala na svet, ki je ležal pred njo kot krasen, s solnčnimi žarki zalit vrt. Krista je priletela vanj z radostnim vriskanjem deteta, ki se ne more dosti načuditi: vse je božala in objemala z navdušenim pogledom, ki ni poznal meje. Bila je kakor metulj, ki vzleti pod nebo. Zrak in svetloba sta jo tako opojila, da se ji je v glavi od razkošja kar zavrtelo.

Oblaki, ki so viseli nad svetom, je niso mogli vznemiriti. Do vojske in vsega, kar je bilo ž njo v zvezi je bila ravnodušna. Vedela je samo, kako razkošno je življenje in kako solnce greje. Ko je zjutraj prišla ven in obstala na dvorišču, je šele začutila, kako ji kri polje po žilah, kako se prsi širijo od neznanih hrepenenj. Takrat bi bila najrajši objela ves svet in ga privila močno k sebi.

Krista Dominova ni bila ustvarjena za delo. Imela je nežne roke, mehko kožo, ves njen telesni sestav je bil nekam nežen, brez tiste kmečke oglatosti, ki jo zahteva težko poljsko delo — kakor bi bila izjema. Zato so tudi govorili o njej, da je "kukavičja" in celo sam Domin je včasih ni prav mogel priznati za svojo. Fante so svarili pred njo, češ, da je slaba delavka, neprimerna za kmetovo ženo. 'To je dekle samo za parado,' se je splošno govorilo in splošno so jo imeli za nekak izrodek, za posebnost, ki se je slučajno pomešala mednje in je slučajno dobila Dominovo ime.

Mladeniči pa se ji niso mogli ogniti. Bilo je nekaj v nji, kar jih je naravnost gnalo h Kristi in vzbujalo med njimi skoraj bolestno ljubosumnost. Za odliko se je smatralo, če je kateri fant povasoval pri nji; zato so hodili k nji kot muhe na med in povzročili s tem nekoliko pretepov, pri katerih niti krvi ni manjkalo.

Andrej Koren se je vnel do nje v resnični ljubezni, veliki kakor naročje gore. Bil je ugleden fant in dovolj premožen, tako da bi bili Dominovi — revni kot cerkvene miši — smatrali to ženitev za čast. Kristi je bil Andrej spočetka celo všeč: bilo je v njem nekaj tako neizmerno odkritega, preprostega in iz vse njegove postave je velo toliko prvotne človeške sile, da je Krista z razkošjem mislila o tem, kako se izroči močnim rokam, ki ne poznajo oklevanja in jo varno poneso skozi življenje. Toda prišla je vojska in stari pregovor 'iz oči iz misli' se je dobesedno uresničil. Krista se je začela šaliti z drugimi in je v tej ognjeviti igri krvi spoznala, da ima mnogo preveč ljubezni, da bi jo mogel en sam človek užiti. Veselila se je, če je mogla vsakemu nekaj dati od nje, vsakega opojiti in omamljenega videti pri sebi.

Spoznala je tudi, da je prepolna čuvstev in ji enostavna kmečka ljubezen ne bo zadostovala. V njej je bilo nekaj zadržanega, kar je hrepenelo po mehkih rokah, ki bi znale nežno ljubiti: hrepenela je po dolgih koprnečih besedah, v katerih je skrivnost in nežnost teme, po razkošju torej, ki ji ga v Raztokah nihče ni mogel nuditi.

Gnana od tega hrepenenja je Krista Dominova začela misliti na žandarje.

(Dalje prihodnjič.)

ANALFABETI

Dasi danes zelo napreduje znanost po vsem svetu, pa je danes še vedno 500,000,000 ljudi, ki so stari nad 10 let, ki ne znajo ne pisat ne brat.

DNEVNE VESTI

Ljudje imajo dobiček v vojni med brivci

Gravity, Iowa, 21. januarja. Brivci v tem mestu so začeli medsebojno vojno, katere posledica je bila, da so brivnice računale 5 centov za striženje las ali britje. Vse brivnice so imele natlačeno polno odjemalcev radi nizkih cen.

V Chicagi policija preganja brezposelne

Chicago, 21. januarja. Več sto brezposelnih je hotelo vdreti v neko pomožno postajo, ko je nastopila policija s kolmi. Brezposelni so bili po hudem napadu policije odbiti, potem ko je bilo osem policistov ranjenih. "Mi hočemo denar, ne pa slabo hrano," se je bralo na napisih, ki so jih brezposelni s seboj nosili.

Thomas gre v premogovnike na opazovanje

Benton, Illinois, 21. januarja. Okrajne oblasti so dovolile Norman Thomasu, bivšemu predsedniškemu kandidatu socialistične stranke, da pride v tukajšnje premogarske okraje, da se na lastne oči prepriča o položaju.

Zločinec, ki zahteva za sebe dosmrten zapor

Detroit, Michigan, 21. januarja. 'Lansko leto ste me obsodili na 30 dni zapora, gospod sodnik," je izjavil Stephen Danton sodniku Kallayu v tem mestu. "Danes pa prosim, da me obsodite v dosmrtni zapor." Na vprašanje začudenega sodnika, zakaj bi moral biti Danton obsojen v dosmrtni zapor, je Danton izjavil, da se pravkar namerava poročiti pred sodnikom. Sodnik ga je poročil.

Filipinci menda ne sprejmeja svobode

Manila, 21. januarja. Končno Filipinci sami ne želijo svobode, kot jo jim nudi ameriška vlada, sodeč po izjavah filipinskega časopisja. Pogoji za svobodo niso vabljivi, pravijo Filipinci.

MESTNE VESTI

Brez edinosti

Republikanska stranka ni bila v Clevelandu še nikdar na tako nizkem stališču, kot je ravno danes. Nobene sloge in edinosti ni med njimi. Vodja, Maurice Maschke, še nosi znamenje zadnje tožbe glede poneverbe javnega denarja, nadalje pa ne morejo dobiti republikanci županskega kandidata. Morgan bi bil po volji Maschketu, toda vardni voditelji so bolj za Davisa, dočim se pojavljajo tudi neodvisni republikanci kot kandidati za župana. Posledica bo, da bodo republikanski glasovi tako rezcepljeni, da bo Millerju lahka prihodnja zmaga.

Radio program

Jako dober orkester imajo "Modern Crusaders," št. 45 S. D. Z., ki so včeraj popoldne igrali na slovenskem radio programu, pod vodstvom Mr. Jack Nagel. Godba je bila izborna. "Modern Crusaders" obhajajo prihodnjo nedeljo petletnico svojega obstanka, o čemur bomo tekom tedna natančneje poročali. Prvič sta zapeli na slovenskem radio Missess Josephine Mulh in Josephine Godec. Za prvi nastop na radio je bilo petje prav ljubko. Hvala lepa tudi, ker sta uredništvu "Am. Domovine" posvetili eno točko. Slovenski radio program je pod vodstvom Mr. Chas. Zormana.

Ray Turk

Ray Turk, katerega je policija aretirala v zvezi s požarjem v Ellington poslopju v Clevelandu, ki je pogorelo 7. junija, lansko leto, in v katerem ognju je našlo 12 ljudi svojo smrt, ni Slovenec, pač pa židovskega rodu. Noben Slovenec ni zmožen enakega zločina.

MALI OGLASI

Iz urada društva Slov. Napredni Farmar, št. 41 SDZ Geneva, Ohio

Ker je bila januarska seja bolj slabo obiskana, se prosi vse člane, ki dolgujejo na asesmentu, da poravnajo najkasneje do 25. januarja. Kdor ne bo plačal, se bo sam suspendiral iz društva. To si morajo zapomniti vsi člani tega društva. V tem letu se bo poslovalo po pravilih S. D. Z. Kdor bo plačal, bo plačano, kdor ne bo plačal, bo suspendiran. Toliko v pojasnilo.

A. Debevec

Collinwood

Lepa prilika se vam nudi. V najem se da zidana hiša, šest sob, garaža in kegljišče, vse skupaj samo $20.00 na mesec. Če pa želite tudi prodajalno zraven v najem, pa vas stane vse skupaj samo $30.00 na mesec. Vprašajte na 669 E. 159th St. (19)

Stanovanje se odda

v najem, več stanovanj, po dve, tri in pet sob, s kopališčem. Velika garaža za več avtomobilov. Na računa najemnine se vzame tudi knjiga International Loan Association. Pozve se na 1100 E. 63rd St. (18)

CONAN DOYLE:

Dolina strahu in groze

"Linčajmo prokletega osvetnika! Linčajte ga!" S smehom in kletvicami so gledali, ko so ga odpeljali na policijsko postajo. Po kratkem zaslišanju od strani policijskega inspektorja, so ga zaprli v celico. Tukaj je našel Baldwina in še tri druge tovariše, ki so bili aretirani pod isto obtožbo in so zdaj čakali razprave, ki se je imela vršiti naslednjega jutra.

Toda celo v ječo, v to trdnjavo zakona, je dosegla roka organizacije. Pozno zvečer je prišel jetničar ter prinesel otep slame za posteljo, iz slame pa je potegnil steklenico žganja, nekaj kozarčkov ter šop igralnih kart. In tako so brezskrbno preigrali noč, ne da bi si belili glavo z obravnavo, ki jih je čakala naslednje jutro.

Naslednje jutro se je izkazalo, da jim okrajno sodišče ne more do živega in da nima nikakega dokazilnega materijala, ki bi omogočil, da bi se obtožence izročilo višjemu sodišču. Na eni strani so morali tiskarji in drugi uslužbenci tiskarne priznati, da je bila luč premotna, da bi mogli z gotovostjo prepoznati svoje napadalce, ter da so bili tudi preveč prestrašeni in zmedeni, na drugi strani pa so McGinty in nekateri njegovi zaupni pajdaši prisegli, da so bili obtoženci ob času napada v McGintyjevem s a l u n u, kjer so kvartali.

Obtoženci so bili torej oproščeni, in malo je manjkalo, da jih ni sodišče še prosilo odpuščenja, ker so jih zaprli. Oprostilna razsodba je bila pozdravljena z odobravanjem od občinstva v sodni dvorani, med katerim je videl bos McGinty mnogo znanih obrazov. Toda med njimi so bili tudi taki, ki z razsodbo niso bili zadovoljni, in nekdo izmed njih, neki mali, resoluten mož, je izrekel mišljenje vseh, ko je vzkliknil:

"Prokleti morilci! Le počakajte! Nam boste že prišli v pesti!"

PETO POGLAVJE

Temna ura

Kar je še manjkalo na popularnosti Jack McMurda med njegovimi tovariši, to sta doprinesli njegova aretacija in osvoboditev. McMurdo si je že takoj po svojem prihodu stekel sloves dobrega tovariša, pivskega veseljaka in odločnega moža, ki ne prenese niti žalitev samega bosa McGintyja.

McGinty je imel med svojimi pajdaši dovolj voljnih instrumentov, toda spoznal je, da je med vsemi McMurdo najbolji. McGinty se je počutil kot mož, ki drži na vrvici krvoločnega krvnega psa. V društvu so bili tudi člani, med njimi Ted Baldwin, ki so zavidali McMurdu njegovo slavo, toda ker so se ga bali, niso svojega zavidanja javno kazali.

Toda kakor je pridobil na slovesu med svojimi tovariši, tako je izgubil zadnjo trohico ugleda pri starem Shafterju, Ettienem očetu, ki ni hotel imeti z McMurdom ničesar skupnega več ter mu je celo prepovedal vstop v svojo hišo. Ettie sama ga je preveč ljubila, da bi ga bila popolnoma pozabila, dasi jo je neki notranji glas neprestano svaril, kakšen bi bil njen zakon z možem, ki je že zdaj splošno smatran kot zločinec.

Nekega jutra, ko je vstala po neprespani noči, se je odločila, da ga mora videti in še enkrat, morda zadnjikrat, prositi, da se odtegne vplivom, ki ga vlečejo nizdol. Napravila se je torej in šla v hišo, v kateri je stanoval. Ko je odprla vrata, se je je nenadoma polastila neka dekliška razposajenost — stara je bila komaj nekaj nad devetnajst let — in stopila je po prstih naprej ter mu položila roke na rame.

McMurdo je kakor tiger planil pokonci ter se ozrl, istočasno pa je z roko zmečkal papir, ki je bil razprostrt pred njim na mizi.

"Ah, ti si!" je rekel veselo. "Pojdi sem!" in razprostrl je roke, da jo objame.

"Kaj pa je s teboj, Jack?" je vprašala. "Zakaj si se me tako ustrašil? Ah, Jack, če bi bil imel mirno vest, ne bi bil tako planil kvišku!"

"Hm, mislil sem o drugih rečeh, in ko si prišla tako tiho po prstih — —"

"Ne, ne, ni bilo samo to!" Nato pa je pričela nenadoma nekaj sumiti in je rekla: "Pokaži mi tisto pismo, katero si pisal!"

"Oh, Ettie, tega pisma ti ne morem pokazati."

Njena sumnja se je še povečala. "Ali je to pismo namenjeno kaki drugi ženski?" je vzkliknila. "Ah, saj sem vedela! Čemu bi ga drugače skrival pred menoj! Ali pišeš morda svoji ženi? Kako naj vem, da nisi končno poročen mož? Ti si tujec in nihče te ne pozna —"

"Saj veš, da nisem oženjen, Ettie. Glej, prisežem ti. Ti si edina ženska zame na svetu. To ti prisegam pri križanem Odrešeniku!"

On je bil tako bled in resen, da mu je deklica morala verjeti.

"Nu, če je tako," je rekla, "zakaj pa mi potem nočeš pokazati tistega pisma?"

"Povedal ti bom, draga," je rekel. "Zdaj sem pod prisego, da ga ne smem pokazati, in če bi prelomil svojo prisego napram tebi, bi jo prav tako lahko prelomil napram onim, katerim sem prisegel."

Ona je čutila, da govori resnico. McMurdo jo je objel ter ji v hipu pregnal ves strah in vse dvome.

"Sedi sem k meni in mi povej, če si se zdaj pomirila?" ji je rekel.

"Kako naj se pomirim, če pa vem, da si zločinec med zločinci, Jack. Vsak čas utegnem dočakati dan, ko te bodo zaprli zaradi kakega umora."

"Hm, draga moja, saj ni tako hudo, kakor si predstavljaš. Mi smo pač ubogi možje, ki hočemo na svoj način priti do svojih pravic."

Ettie ga je objela in rekla: "Ah, odreci se jim, Jack! Daj meni na ljubo! Zato sem prišla danes k tebi. Na kolenih te prosim, usliši me!"

McMurdo se je sklonil, jo poljubil ter si pritisnil njeno glavo na prsi.

"Oh, draga moja, ti ne veš, kaj zahtevaš od mene. Kako naj se jim odpovem, ko bi to vendar značilo, da sem prelomil prisego ter zapustil svoje tovariše? In tudi če bi hotel, kako naj to storim? Saj vendar ne misliš, da me bodo društveniki pustili, da grem svoja pota, z vsemi njihovimi skrivnostmi?"

"Ah, mislila sem si že o tem, Jack. Naredila sem že svoje načrte. Moj oče je prihranil nekaj denarja. On se je že naveličal tega kraja, kjer živeljudje v neprestanem strahu za svoje življenje, in pripravljen je, da odide od tu. Pojdi in zbežimo skupno v Philadelphijo ali New York, kjer bomo varni pred njimi."

McMurdo se je zasmejal. "Ah, organizacija ima dolgo roko. Ali res misliš, da me ne bi dosegla v Philadelphiji ali New Yorku?"

"Nu, če je tako, pa pojdimo na zapad, ali v Anglijo, ali v Nemčijo, odkoder je prišel oče. Pojdimo kamorkoli, samo proč iz te doline strahu in groze!"

McMurdo se je zdaj domislil starega brata Morrisa. "Hm, zdaj je že drugikrat, da sem slišal tako imenovati to dolino," je rekel.

"Da, to je dolina strahu in groze, in naše življenje je tukaj v nevarnosti. Ali res misliš, da ti je Ted Baldwin odpustil in pozabil? Če se te ne bi bal, bi se že davno maščeval nad teboj."

"Vsi hudiči, mu že pokažem, kar podstopi se naj. Toda, dragica, jaz ne morem od tod. Jaz ne morem kar tako, kakor ti misliš, toda če hočeš imeti potrpljenje, bom našel pot in način, ki mi bo pripomogel, da grem častno od tod."

"Pri taki stvari ni govora o časti."

"Well, well, je pač tako, s kakršnega stališča gledaš na stvar. Toda daj mi samo šest mesecev. V teh šestih mesecih bom vse tako ukrenil, da se mi ne bo treba nikomur sramovati pogledati v obraz, ko bom odhajal."

Dekle se je veselo nasmehnilo. "Šest mesecev! Ali mi obljubiš?"

"Nu, morda jih bo sedem ali osem. Toda najdlje v enem letu odidemo za zmerom iz te doline."

To je bilo največ, kar je mogla Ettie doseči, in bilo je vendar nekaj. Na dom svojega očeta se je vrnila bolj lahkega srca, kakor je bila kadarkoli, odkar je prišel Jack McMurdo v njeno življenje.

Človek bi mislil, da bo McMurdo, kot član društva, vedel o vsem dejanju in nehanju društva, toda temu ni bilo tako. McMurdo je moral kmalu spoznati, da je bila organizacija širša in bolj komplicirana kakor pa društvo. Celo bos McGinty ni vedel o mnogih stvareh, v Hobson Patchu je živel namreč neki delegat, ki je imel moč in oblast nad več okoliškimi društvi. Tega delegata je McMurdo videl samo enkrat. bil je to majhen, slaboten, sivolas človek, po imenu Evans Pott, proti kateremu je občutil veliki bos iz Vermise take vrste strah, kakor ga je moral občutiti tekom francoske revolucije orjaški Danton napram malemu, toda nevarnemu Robespierre-ju.

Nekega dne je prejel Scanlan ki je bil McMurdov sostanovalec, pismo od bosa McGintyja, kateremu pismo je bilo priloženo tudi pismo Evansa Pottsa. V Evansovem pismu je bilo sporočano McGintyju, da pošilja on (Evans) v Vermiso dvoje dobrih mož, Lawlerja in Andrewsa, ki imata vse inštrukcije za svoje delovanje v okolici Vermise. McGintyju je bilo naročeno, naj poskrbi, da bosta dobila imenovana dva primerno stanovanje in hrano, dokler ne napoči čas njiju akcije. McGinty pa je v svojem pismu pripomnil, da je nemogoče imeti v njegovem salunu dvoje mož na tajnem, zato je priporočal McMurdu in Scanlanu, naj ju za ta čas onadva vzameta k sebi na stanovanje.

Omenjena moža sta res prišla še istega večera. Lawler je bil starejši, sam vase zakrknjen mož, ki je izgledal kakor kak podeželski pridigar. Njegov tovariš Andrews pa je bil še zelo mlad, malo starejši kot deček, odkritosrčnega in veselega obraza. Oba sta bila popolna abstinenta, toda bila sta izvežbana morilca, ki sta že več kot enkrat dokazala, da sta voljno orodje organizacije.

"Izbrali so naju," je pripovedoval Lawler, "ker niti jaz, niti ta mladenič, ne pijeva. Na naju se lahko zanesejo. Ne smete nam vzeti za zlo, ker sva prišla k vama, toda tako nama je bilo naročeno, in midva morava ubogati."

"Seveda, saj smo vsi eno," je rekel Scanlan, McMurdov sostanovalec, ko so vsi štirje sedeli pri večerji.

"Za kom pa sta prišla sem?" je vprašal McMurdo. "Pa ne morda za Jackom Knoxom z Iron Hilla?"

"Ne, zdaj še ni on na vrsti."

"Morda Herman Strauss?"

"Ne, tudi on ne."

"Well, če nočete povedati, ne moreva nič za to, toda povem vama, da bi rad vedel, kdo je."

Lawler se je nasmehnil in zmajal z glavo.

Scanlan in McMurdo sta sklenila, da bosta navzoča pri tem, kar sta imenovala "špas." Ko je torej McMurdo nekega jutra navsezgodaj čul svoja gosta, ki sta se plazila po stopnicah dol, je zbudil Scanlana, nakar sta se oba naglo oblekla. Ko sta bila oblečena, sta videla, da sta prva dva že odšla, pustivši vrata za seboj odprta. Ob svitu svetilk, kajti ni se še zdanilo, sta videla McMurdo in Scanlan svoja gosta, ki sta bila že dokaj daleč na cesti. Oba sta jim previdno sledila, stopajoč po debelem snegu, po katerem se niso slišali njiju koraki.

Ko sta dospela prva dva do razpotja, so ju tam čakali trije nadaljni možje, s katerimi sta se pričela Lawler in Andrews posvetovati. Nato so odšli vsi skupaj dalje. Bilo je jasno, da je bilo treba opraviti kako večje "delo," pri katerem je treba več ljudi. Nato so dospeli do mesta, kjer se je cepilo več gazi, ki so vodile v razne rudnike. Tujci so se napotili po gazi, ki je vodila v Crow Hill, velik premogovnik, ki se je nahajal pod vodstvom energičnega managerja Josiaha H. Dunna.

Pričelo se je daniti in pojavila se je vrsta premogarjev, ki so šli na delo.

McMurdo in Scanlan sta hodila naprej za drugimi, ne izpusteč iz oči može, katerim sta sledila. Nenadoma se je oglasil brlizg parne piščalke. Bilo je znamenje, ki je bilo dano vsak dan deset minut prej, preden se je pričelo z delom.

Ko so dospeli do odprtega prostora pri premogovnem šaftu, je bilo tam kakih sto premogarjev, ki so stopicaje čakali ter si s svojo toplo sapo greli premrle roke, kajti bil je strupen mraz. Tujci so se ustavili v senci strojne hiše. Scanlan in McMurdo sta stopila za kup premoga, odkoder se jima je nudil dober razgled na prostor pred šaftom, ne da bi bila sama vidna. Kmalu sta uzrla glavnega strojnika, velikega, b r a d a tega škota, po imenu Menzies, ki je stopil iz strojnice ter v drugič zapiskal s parno piščalko, kar je bilo znamenje, da se spusti dvigala v šaft.

V istem trenotku je stopil proti šaftu neki še približno mlad, resen človek, gladko obritega obraza. Bil je manager. Ko je stopil naprej, je opazil skupino mož, ki so stali v senci strojnice. Možje so imeli potegnjene klobuke globoko na oči in zavihane ovratnike, da bi zakrili svojo identiteto. Nekaka neznana slutnja smrti je za hip ustavila managerjev korak, toda v naslednjem trenotku se je spomnil svoje dolžnosti ter odločno stopil proti tujcem.

"Kdo ste?" je vprašal ter stopil proti njim. "Čemu pohajate tukaj?"

Odgovora na to vprašanje ni bilo, toda mladi Andrews je v naslednjem trenotku stopil naprej, potegnil revolver ter ustrelil managerja skozi želodec. Sto čakajočih majnarjev je stalo tam osuplih in zgroženih, kakor bi bili paralizirani. Manager se je zgrabil z obema rokama za život ter se sključil. Nato se je opotekal proč, toda v tistem trenotku je počil strel drugega morilca in poslovodja se je zgrudil na tla. Manzies, močan in bradati škot, je od jeze zarjovel kakor ranjeni bik ter planil z železnim drogom v roki na morilce, toda zadeli sta ga dve krogli v obraz in v naslednjem trenotku je telebil mrtev po tleh.

(Dalje prihodnjič)

ALI VESTE? . . . . . R. J. Scott

Ropotavček za otroke je imel prvotno namen, da je odganjal "hude duhove."

Slavna zlata kočija angleškega dvora se rabi samo pri kronanju in pri otvoritvi parlamenta. Težka je štiri in pol stote in je bila delana leta 1761.

ČLANI BRATOVŠČINE "MISERICORDIA" V ITALIJI, KORAKAJO PO ULICAH V DOLGIH ČRNIH HALJAH IN S ZAKRITIMI OBRAZI.

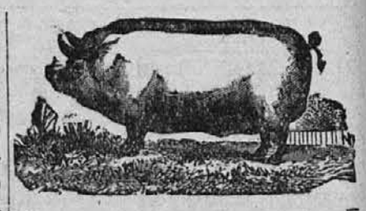

Debeli prešiči naravnost z dežele

Vseh velikosti, živi ali osnaženi, pregledani od mesta in jih pripeljemo kamor želite. Meso v kosih, šunke, plečeta, loins in vse druge stvari se dobe vsak torek in petek, koljemo pa vsak pondeljek in četrtek. Pridite in izberite si sami.

H. F. HEINZ

Vine St., Willoughby, O.

Tel. Wickliffe 110-J-2

Aug. Kollander Co.

(poprej Mihelich Co.)

6419 St. Clair Ave.

v Slovenskem Narodnem Domu

PRODAJA parobrodne listke za vse prekmorske parnike;

POŠILJA denar v staro domovino točno in po dnevnih cenah;

IZDELUJE vsakovrstne notarske listine, kakor: izjave, kupne pogodbe, pooblastila in testamente.

CENE ZMERNE, POSTREŽBA TOČNA, POSLUŽITE SE TEGA SLOVENSKEGA PODJETJA

HRANILNA KNJIŽICA

katerekoli Savings and Loan družbe se vzame v zameno za pohištvo, peči, preproge, postelje, peresa, modrce, električne pralne stroje, pometače, likalnike in ledenice. Največjo vrednost dobite 100% za vašo knjižico.

J. PERUSEK

15815 Corsica Ave.

blizu 156. ceste

Tri ceste južno od Euclid Beach parka

JOSEPH J. OGRIN

ODVETNIK

401 Engineers Bldg.

Main 4126

Zvečer:

15621 Waterloo Rd.

Kenmore 1694

Dr. A. L. Garbas

SLOVENSKI ZOBOZDRAVNIK

6411 St. Clair Ave.

v Slov. Nar. Domu

soba št. 10

Tel. HEnderson 0919

ZA SELITEV

IN DOBER PREMOG SE PRIPOROČAM

JOHN KOPRIVEC

1143 Addison Rd. (zadej)

HEnderson 1920

Dobra postrežba in zmerne cene

Michael Casserman

PLUMBING & HEATING

18700 Shawnee Ave.

KEnmore 3877

Naznanilo!

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da nisem več zastopnik za Hill Coal Co.; sedaj zastopam White Coal Co. in vam lahko postrežem z najboljšim premogom po jako nizkih cenah. Se priporočam.

FRANK ARKO

981 Addison Rd. HEnderson 0160

Model A (tudi model B) Maytag, n a j b o l j š i pralni stroj, z velikim, četverovoglatim čebrom iz aluminija in slavnim Maytag roller izžemalcem vode. ZNIŽAN

$26.00

MANDEL HARDWARE

15704 Waterloo Rd.

KEnmore 1282

VESELICA

bo popolen uspeh, ako jo oglašate v

"AMERIŠKI DOMOVINI"

Društva imajo izjemne cene na oglasih!